

Posudek diplomové práce

Název: *Historie a význam vybraných kulturních památek Odoleny Vody a okolí ve vlastivědných vycházkách*

Autorka: *Jitka Skýpalová, DiS.*

Rok odevzdání: 2017

Studijní program: Učitelství pro základní školy

Studijní obor: 1. stupeň

Katedra občanské výchovy a filozofie, PedF UK

Vedoucí práce: Ing. Michaela Dvořáková, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Zbyněk Zicha, Ph.D.

Stručná charakteristika práce: Poměrně rozsáhlá diplomová práce Jitky Skýpalové je věnována využití poznatků regionální historie Odoleny Vody a Panenských Břežan ve výuce vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět v pátém ročníku.

Práce sestává z části teoretické a praktické. V části teoretické autorka představuje kurikulární kontext zvolené tematiky, charakterizuje vybraný region a seznamuje s historickým vývojem Odoleny Vody a Panenských Břežan. V části praktické rozpoznává význam a hodnotu konkrétních regionálních historických skutečností pro vlastivědnou výuku, představuje výukovou formu exkurze a vycházky, navrhuje badatelský úkol, vytváří didaktické podklady k plánovaným vycházkám, přičemž navrhuje pracovní listy. Text diplomové práce doplňují přílohy, jež čtenáři umožňují získat vhled do širších souvislostí předložených příprav.

Formální stránka práce: Po formální stránce práce vyhovuje požadavkům kladeným na diplomovou práci. Práce obsahuje povinné prvky, je psaná srozumitelným a kultivovaným jazykem, záměr práce je vyjádřen a zpracování mu odpovídá. Členění textu je srozumitelné a smysluplné. Práce je opřena o hojný počet zdrojů, jež jsou v seznamu použitých pramenů náležitě uvedeny. Parafráze a citace jsou náležitě vztažené ke zdrojům, přičemž bibliografické údaje jsou uváděny pod čarou. Autorka též vhodně využívá poznámkový aparát k zpřesnění informací uvedených v těle textu.

Text diplomové práce je vhodně obohacen o ilustrativní snímky, jež sice nejsou číslovány, což ovšem není třeba považovat za významnější prohřešek, neboť tato obrazová část má funkci ilustrativní, nikoli věcnou. Zde třeba ocenit, že autorka hojně využila fotografie, jež sama pořizovala, a že převzatým snímkům nechybí odkaz na jejich zdroj (Snímky se zdroji jsou uvedeny v příloze.)

Zpracování formální stránky práce vypovídá o poctivém a pečlivém přístupu autorky, který se promítá do obsahu i rozsahu práce.

Obsahová stránka práce: Posuzovaná diplomová práce pokrývá oblasti potřebné k jejímu zpracování: zabývá se vztahem tématu k RVP, představuje zvolený region, dotýká se vybraných didaktických otázek a formuluje návrhy na realizaci dvou vlastivědných vycházek, přičemž práce jako taková směřuje jednoznačně k přípravě výuky – v tomto smyslu je orientována spíše prakticky; autorka se sice nepokouší o samostatnou teoretickou reflexi didaktických problémů, daří se jí však dobře vystihnout význam kulturních památek pro výuku vlastivědy, naznačit potenciál vlastivědných vycházek a s citem pro potřeby vyučování vytvořit podklady pro vlastivědné vycházky.

Na posuzované diplomové práci oceňuji jak čtivé a dobře podložené zpracování regionálně historické tematiky, jež je kvalitní oporou pro následující výuku, tak autorčinu snahu o pečlivé a promyšlené vypracování příprav.

Navrhované vycházky jsou zdůvodněné, zdají se smysluplně naplánované, přípravy obsahují též výklady a zajímavé pracovní listy, jejichž úlohy neopomíjejí afektivní složku postojů a

dotýkají se též obecně lidských témat (např. svoboda, statečnost, hodnoty) či obecných pojmů souvisejících s regionální historií (paměť, památka, památník apod.). Pracovní listy se autorka snaží koncipovat tak, aby úkoly odpovídaly různým stupňům obtížnosti a aby poskytovaly žákům příležitost pro vyjadřování názorů a pocitů. V těchto ohledech práce vyhlíží velmi sympaticky.

Určitou míru problematičnosti spatřuji ve dvou souvisejících oblastech; těmi jsou a) otázka realizace výuky s plným využitím daných podkladů a b) otázka hlubší teoretické reflexe didaktické transformace. Obě tyto oblasti se setkávají především ve struktuře vycházek, tedy konkrétně v opakujícím se využívání výkladů a pracovních listů. Je naprosto pochopitelné, proč se autorka rozhodla pro tuto strukturu a proč se rozhodla o co nejkompaktnější přípravu. („Samotné vycházky jsem se rozhodla připravit tak, aby vyučující měl co nejméně práce s jejich realizací.“ S138).

Tato snaha však může vést k předimenzování příprav, tedy především výkladů a pracovních listů. Pokud by se podkladů chopil například méně zkušený učitel a přejal by obsah výkladů v podobě, v jaké je uveden v této práci, zřejmě by se nesetkal u žáků s odpovídající odezvou (Výklady totiž nejsou znatelně upravené pro danou věkovou kategorii – počítá se s tím, že si je vyučující upraví.). Do podobné situace by se dostal v případě, že by se rozhodl realizovat celou navrženou procházku (Autorka se spíše kloní k její rozdělení.) a měl by své žáky k tomu, aby zvládli během jednoho dne tři až čtyři pracovní listy (z nichž některé jsou cílovou skupinou žáků náročné).

Protože o kvalitě výuky rozhodují spíše pedagogické kompetence učitele (tedy např. kromě zkušenosti především schopnost didaktické reflexe situace spojené s jednáním) než propracovanost (přejatých) příprav, raději bych v předkládané práci setkal více s promýšlením didaktických možností a provázáním těchto možností s didaktickou teorií, případně s reflexí realizované výuky. Kladně ovšem hodnotím, že se diplomantce povedlo naplnit záměr: připravit komplexní podklady pro výuku týkající se regionálních památek.

Celkové hodnocení práce: Diplomantka Jitka Skýpalová si vhodně zvolila regionální téma, jehož zpracování je reálně přínosné ve výuce na základní škole v dané oblasti. V teoretické části práce diplomantka předložila pečlivé zpracování regionálně historické tematiky a v části praktické prokázala svoji schopnost porozumět specifikám výuky vlastivědy a odpovědně připravit podklady pro vyučování. Kvalitní zpracování této diplomové práce obráží autorčin zájem o regionální problematiku a skutečnost, že téma své práce vzala vážně. Věřím, že během zpracovávání práce diplomantka nabrala cenné zkušenosti a zajistila si kontakty na odborníky, s nimiž by mohla v budoucnu spolupracovat. Vzhledem k výše uvedenému *doporučuji tuto práci k obhajobě.*

Otázky:

1) Vaše práce neobsahuje reflexi odučené výuky, avšak čtenář může pocítit, že na určité podoby vlastivědných vycházek navazujete, nebo že část podkladů již byla realizována. Proto bych se rád zeptal, zdali, do jaké míry, případně s jakým výsledkem byly Vaše návrhy vlastivědných vycházek realizovány. Nebo zda navazujete na předešlou zkušenost s vycházkami?

2) Rád bych se též zeptal na případné podoby evaluace vycházek. V práci hovoříte o průběžném hodnocení a případném hodnocení prostřednictvím známek. Jaké metody evaluace byste doporučila vyučujícímu, který by měl zájem o hodnocení známkou každého žáka?